

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.“ TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti czikkek:

Az erdélyi lóhermag értékesítéséről. <i>Csérer Lajos</i>	457
Közgazdasági ministerek. <i>Ugryon Zoltán</i>	458
A járadékirtok rendszere és alkalmazása Magyarországon. (2.)	458
A kert trágyázása. <i>Mezőcsy Elek—Szalay Alix.</i>	459
Kiszebb szakközlemények	462
Egylei élet. Meghívó	462
Vegyes közlemények	460
Közgazdaság, üzlet, forgalom	463
Hirdetések	

A legjobb magvak legolcsóbb beszerzési forrása

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir.
udvari szállító.

József főherceg Ő cs. és kir Fensége
udvari szállítója, a román király Ő Fensége
udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem
Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
király Ő Fensége udvari szállítója, Fülöp
szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
udvari szállítója

Magkereskedése
(28)

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Az erdélyi lóhermag értékesítéséről.

Ha igaznak valljuk azon hazafias telfogást, hogy: „azon gazda, a ki több iparkodással két kalászt termel ott, a hol eddig csak egy termett — az magyar kötelességének egy részét már teljesítette!”, úgy önértékeléssel tekintet multjára az erdélyi gazda is, mert két speciális termelési ág a *lóher* s *lóhermag*, továbbá a *komló* szakszerű s kiterjedt termelésével a magyar alföld „két kalász” elméletének szép sikerrel a nyomába tudott jutni!

Pár évtized előtt hamar felismerte az erdélyi gazda a természet ujmutatását, mely szerint e két növénynek a Királyhágón túli fensik klímája különösen kedvez s csakhamar ki is használta a tapasztalatot, mert erejéhez mérten föl is karolta azok termelését. Különösen sikeresnek mondható a *lóher* s *lóhermag* termelése — utóbbi kivált a közvetlen jövedelem szempontjából is! — mert hisz ma már oda jutottunk, hogy nem csak a magyar takarmány-termő téreket látjuk el lóhermaggal, de külföldre is kerül ebből jelentékeny százalék, sőt, a mi ebben a becsületes naiv hazában nem ritkaság (s látjuk ezt a komlónál is!) bizonyos „kikészítés” után visszakerül az erdélyi lóhermag Magyarországra, steyer, francia, vagy brabanti stb. néven s mindenkor jelentékenyen magasított áron.

A gazda tehát évtizedek óta fátorgott, a kereskedelem igényeinek a lehető legjobb igyekezettel akart eleget tenni s ez sikerült is jórészt: de a fátorgásért járó külön hasznót? — azt bizony ritkán s kevés látja meg. Mint hazánk legtöbb nyers termékénél, úgy az erdélyi lóhermag értékesítésénél is legtöbbször a befektetett tőkék tulszolid kamatja térül meg, de az értelmes gazda fátorgásának jutalma ritkán, a kevésbé ügyes, s szűk látókörű kigazdánál meg talán sohasem! A hiba itt az, hogy a magyar gazda még ma sem kereskedő, a konjunkturákkal nem sokat törődik s talán még mindig imponál neki az, hogy ő mint „ur” nem keresi fel a piacot, de hadd kerüljön a piac ő elejébe: akármilyen keveset ígérő, ócsároló, csalogató rossz vigéc formájában is!

Nem lévén több terem most ez irányu fejtegetésekre, csak őszintén, röviden igyekeztem jellemezni a mai visszás helyzetet s felfogást s inkább arra térek rá, miként s hol teremtsünk lóhermag-termelésünknek egy biztos, jó piacot: a hova még elmenni is nem derogál! Ma az értékesítés fő- és mellék, utazó s lokális ügynökök kezében van. Ezek ismerik a nagy piacok viszonyait, vagy legalább is direktívákat kapnak onnan, ismerik a helyi viszonyokat sőt — s ez szomorúan fontos! — ismerik a termelő-eladó egyéni viszonyait is,

különösen a mi a magán-kassza dolgát illeti! A portéka kereső urak személyes tulajdonságait nem vitatom, csak sejtetni engedem: hisz ez a szelid szeptemberi nap eltakarja előlem a sötétebb színeket!

A lóhermag remekül virit: A ur levélben megismerttet az idej lóher-piac conjunkturáival, szomorú *jövőjével*, pedig im olvassuk a földmivellésügyi minister jelentéséből, hogy Steyerben, Bajorországban, Provençében stb. gyenge az aratás, a lóhermag felett jegek jártak s a mi megmaradt a penész s az ápión eszi. Még javában contemplálunk az ellentétes tudósítások hatása alatt, máris kopogtat szeptember elején B. ur, mert a lóher-gubóban dus a magkötés. Im! ő is kötést ajánl *előre!* Így ha az ápión-bogár nem tesz kárt, ezen előgesefthben jól jár, ha megeszi a zsenge magocskát, még jobban jár, mert a kötés átalakul differenz-üzletté! Ez a gazda azonban *várhat*. Sajnos, a parasztgazda már nem tud várni — veszi az előleget s adja el a gubóban levő magot, mert pl. az idén 10 koronával már többet ígérnek, mint a hogy tavaly eladta. Különben is a multkorigi levél — a melyet a kis boltban felolvastak — már is megijesztette! Kaszáláskor ujából itt van C. ur, újabb ajánlataival — a non licitandum! — de már confundálja a nagyobb gazdát is, mert tudja, hogy közel van a váltók lejárat ideje, a küszöbön az adó s más halaszthatlan fizettségek ideje! meg talán Párisba is el kellene menni! s bizony, sok gazda megpuhul, s nyúl az előleg után. Itt van az október, a maglóher boglyában érik, egyszerre a lóhermag ársüvedésének rémhíre kél szárnyra a kedves merkantill lapok hasábjairól, sőt vész-harangot kongatni újabb ajánlatokkal megjelen maga A. ur is s mindjobban zavarodik a gazda feje: itt a gyerekek iskolázási költsége, az önkéntes fiu felszerelése, a téli kiruházkodás kiadásai stb. stb. megintogva, nyúl az előleg után s így tovább-tovább . . .

Talán hosszadalmas is ezen vázlat, de a multakba tekintünk, be kell ismernünk, hogy biz ez sokszor így van!

Pedig a „segíts magadon” elvnel fogva, jobb helyzetbe is kerülhetnénk. Mert ha a kereskedelem nem nyit nekünk tisztán látható piacot, csináljon a gazdatársadalom egy piacot, s így különösen az erdélyi gazdatársadalom kötelessége, hogy megszervezze a *lóhermag-vásárt, piacot!* S különösen az intelligens gazdatársadalom kötelessége ez, nemcsak a maga, de a tájékozatlan s különösen magára hagyott kigazdák érdekében is!

Ezt a lóhermagvásárt nem is oly nehéz megcselekedni, csak egytetérés, kitartás kell hozzá. A jó példa is ott van a miskolci sör-

A Zalahtnai kénkovandó ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és mütrágya-gyára alánlja legjobb minőségü mindennemü mütrágyáit

a t. ez. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-nál alóli megrendelést legcélszerűbb az „Erd. Gazd. Egylet” raktárához intézni. —

Árajánlatokkal készséggel szolgál a KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utcza 5. szám. (212.)

árpa vásár képében, melyet gazdák egy bankkal karöltve létesítettek, s az ideai augusztus 28-ki negyedik vásár alkalmával 400 waggon sörárpa volt eladásra kimintázva, ebből elkelt 300 waggon, tisztességes sörárpa-áron, mert az öt napi forgalom budapesti árakhoz képest q.-ként 60—80 fillér ártöbbletet eredményezett. S még a kereskedők is meg voltak elégedve. S azért volt sikeres a miskolci sörárpa-vásár, mert a borsódi s többi felvidéki gazdák előre lekötötték szavukat s terményüket a vásár napjaira, addig semmiféle ajánlattal nem állottak szóba! a legszebb termények tehát Miskolcra koncentráltak, s mivel a többi be nem jelentett árpa az egész felvidéken nem volt sörárpanak minősíthető, ezek concurrentiát nem képezvén, a világgiazi konjunkturák is jól alakulván: a miskolci vásár sikerrel végződött, mert a gazdák szavukat adták s együtt tartottak, nem úgy, mint az ideai segésvári komlóvásáron — a hol ritkán elérhető jó komló-értékesítési konjunkturák mellett füstbe ment a vásár, mert külföldről jött léha ijjesztés nyomán az érdekközösség elve semmivé vált, s a termést a kereskedelem idő előtt olosón kapkodta el!

Szerény nézetem szerint az Erdélyi Gazdasági Egyletnek kell az erdélyi egyöntetű s biztos lóhermag-értékesítés ügyét a kezébe vennie s e célból szövetkeznie kellene a kolozsvári áruraktárakkal. Szólítsa egybe az erdélyi lóhermagtermelőket, azok küldjék be termésüket a közraktárba, a mely a megszorultaknak előleget ad s, mondjuk december közepén s január közepén rendezzenek Kolozsvárt egy-egy vásárnapot, a melyen esetleg az aukció is előtérbe léphet! A vármegyei gazd. egyletnek is jut itt feladat: azok a községek, a kis termelőket szorítsák össze „a propros“ eladó szövetkezetekké! Ha mindenki — még a legkisebb is! — a vásárra küldi portékáját, akkor nem talál anyagot az utazó s lesifüles kereskedelem, s beszorul vevőnek a kolozsvári lóhermag-piacra, a hol a világgiazi árkonjunkturák diktálnak!

Mert — s ez a fő dolog — ministerium, a börze s még a magkereskedők jelentéseiből is az tűnik ki, hogy Nyugat-Európában meglehetősen gyenge a lóhermag-termés s az erdélyi mag keresett portéka lesz. Sőt — s ez a legjobb jel! — itt járnak már közöttünk az alügynők, s mint halljuk nem is borzong a hátuk, a midőn 100 kgrmként 125—150 koronákat ígérnek — előre!

A világgiazi konjunkturák tehát előnyünkre állanak; maradiságra, indokolatlan konservatizmusra mutatna, ha az erdélyi gazdaérdekeltség nem igyekezne, a kedvező alkalmat kihasználni, a maga előnyére, de meg azért is, hogy a kiscgazdák tömör széles rétege is érezné, hogy az ő érdekeivel szintén törődik a világ.

Nem is kerül nagy fáradságba, pénz-áldozatba a vásár megteremtése: de több együvé tartozást, közös érdeklődést, s kis emberek iránti szeretetet kell kifejteni, mint az imént lefolyt szomorú erdélyi komlóértékesítés alkalmával.

Mozduljon meg újból az erdélyi gazdaságtársadalom, mert bár országszerte a részletekig hozzá vagyunk szokva, hogy sok irányban a kormányhatalom segítsen: ez alkalommal a magunk erejére — egyesült erejére! — vagyunk utalva!

Csérer Lajos.

Közgazdasági miniszterek.

— Erdélyi utjok alkalmából. —

Írta: Ugron Zoltán.

Rövid idő alatt két miniszter látogatta meg a Királyhágón inheni részeket.

Erdély, tekintettel a hosszantartó külön kormányzásra, úgy társadalmilag, mint közgazdasági viszonyaiban ma még külön kezelendő legalább annyira, hogy a válasz-

falak lehulljanak mielőbb, mert ha nem, könnyen úgy nézhetünk ki, mint a rák, melynek kétségtelen, hogy a letört ollója helyett elő törő az övé, de melylyel nem képes elvégezni azt a munkát, mint a mit két egyenlően fejlődöttel birt.

A nélkül, hogy rekriminálnék és az egységes Magyarországot értékelném, ki mondhatom, hogy az Unio nekünk nagy áldozatunkba került, annál inkább, mert az erősebb fél is igen nagy válságot állott ki, úgy a jogegyenlőség kiterjesztésével, mint az azt követő véres harcok és sötét korszak alatt, melyek minket specialis helyzetünkben még fokozottabban sújtottak.

A virradat is kötelességeket rótt reánk, mert meg kellett alkotni az ország méltó központját, melynek fényéből mi csak a leg-erőtlenebb sugarakat kapjuk; de különben is az befektetés, mely politikailag mérlegeendő, de mint közgazdasági aktiva teljes értékében nem szerepelhet.

A nagy folyók, melyekből nekünk nem juttatott a természet, szabályozásra vártak s azt rohamosan sietteté Szeged katasztró-fája és rekonstrukciója.

Kevés a sok közül, mit felemlíték.

Ezzel szembe Erdély iránti áldozatok inkább külsőleg, személyi érdekek előretolásában nyilvánultak meg s a magos, főleg reprezentatív hivatalok betöltésénél tartották meg a paritást.

Az abszolutizmust az alkalmazkodó és szelidebb erkölcsök talán enyhítették s a magyar nemesség dobzódása, melyre az a szabad hitelt jórészt felhasználta, mintha kevésbé rombolt volna nálunk — de az alkalmazkodás hátránnyá vált az alkotmány helyreállítása után és a takarékoság nem bírta legyőzni a gazdasági akadályokat, melyet az elszigeteltség okozott annál inkább, mert politikailag nem léptünk fel elég önzőleg közgazdasági szükségleteink kielégítésére.

Ma sem a mienk az érdem, hogy Erdély közgazdasági hajnalán képzeljük magunkat állani, hanem a két közgazdasági miniszteré, kik az eddigi kvalitástól eltérőleg, igen nagy koncepcióju emberek, kik rögtön átlátták, hogy ha Magyarország közgazdaságán segíteni akarnak, első sorban az elmaradt részt, Erdélyt kell utánfejlesztetni, mert csak így lehetünk méltó munkatársai vezéreinknek, kik az egységes, közgazdaságilag erős Magyarországot megalkotni vették fel programjukba.

Tehát végre két miniszter, kiknek feleletei a hozzá intézett kérdésekre nem a vissza koncipiált ígéreteket tartalmazzák, hanem utazásukban programjuk színterét és munkatársaikat keresik fel, európai színvonal, theoretikus tudás mellett ember, hely és tárgyismerettel tűnnek ki.

Egy publicista s egy ügyvéd, de előbbi nem szenzációvadász, stílus virtuoz, utóbbi nem a csűrő-csavarókból s így e szakokból egyik csak a sok tudást, másik a leszűrt gondolkodást és ítélőtehetséget vitte a miniszteri székbe.

Bármiképpen keresik az ellentétet a két miniszter közt, én csak azt látom, hogy ők kiegészítik egymást, mint a gazdaság és

ipar, ha önzetlenül az ország javára munkálnak.

Én soha el nem ismerem, hogy a magyar agrarizmus szertelenségekre vetemedett volna, s így Darányiban agrariust látok, ki lelkesül mindenért, a mit a magyar földért tehet. — Hegedüs szavaiból azt látom, hogy üldöz mindent, a mi tisztességtelen s a mellett kellő érzékkel látja, hogy csak mezőgazdasági jólét képes meghozni azt az áldozatot, a melyet a fejlődő magyar ipar megkíván.

E két miniszter egyike felismerte, hogy az állam le nem kötött segítségét kell idehozza közlekedésünk kiépítésére, másik pedig rendkívüli áldozatokra kész, hogy a magyar földet magyar kézben megtartsa.

Remélem, nekik van fenntartva hitelviszonyaink javítása is, hogy a gazdasági és ipari fellendülés ezen elsőrendű követelménye megoldassék.

E két ember alkalmas arra, hogy az anyaország áldozatait, melyek késtek, áthozzák nekünk, de jaj nekünk, ha eddigi tétlenségünk jövőre az azok után való kapcsolódásba csap át s ha nem mutatjuk magunkat olyanoknak, mint a kik az áldozatokat a közért kívánjuk, hanem e helyett veszekedéssel fecsereljük el időnket.

Ne munkást keressünk a miniszterekben helyettünk, hanem munkásságunk méltó vezéreit!

A járadékbirtok rendszere és alkalmazása Magyarországon.

Írta: Dr. Fellner Frigyes. Előszóval ellátta: Hieronymi Károly.

(É) Talán céltudatosan a kassai gazdaságkongresszus küszöbén adta ki Fellner Frigyes azt a munkáját, mely a járadékbirtokok rendszeréről és azoknak Magyarországon való alkalmazásáról szól. Ha a kassai gazdaságkongresszus programjához hiven a középbirtokos osztály bajainak orvoslásával s ennek a kérdésnek keretében a bajok közgazdasági okainak kutatásával s a bajok közgazdasági uton való orvoslásával fog foglalkozni, ez két irányban történhetik. És pedig a meglévő középbirtokok terheinek könnyítésére és új középbirtokok alkotására keresve a módokat. És éppen ez a két óriási jelentőségű dolog az. a mivel Fellner most megjelent munkájában foglalkozik. És éppen azért elvárjuk, hogy ő maga, vagy más, a kongresszuson a járadékbirtokok kérdésére is rá fog térni, hogy a gazdák foruma előtt élő szóval is előadja az ő, a gazdák első sorban érdeklő meggyőződését.

A Fellner dolgozatának vezető ideája annak a nagy közgazdasági és társadalmi bajnak az előismerése, „hogy a középbirtok két oldalról örlődött; részben kisbirtokká porlódott, részben a nagybirtokokba szívódott fel,“ és annak szükségességnek az előismerése, hogy a gazdaságilag gyengébb elemek, a gazdaságokban foglalatokodó és függőségi viszonyban lévők is kielégíthessék földéhségüket. És mindazok, a kik ennek a két dolognak megoldásához egy atomnyival is hozzájárulnak, a magyar közgazdaság terén nagy érdemeket szereznek maguknak.

Fellner dolgozata három részből áll. Az első rész a járadékelvről és alkalmazásáról, a második rész a járadékbirtokrendszernek a külföldön való létesítéséről s a harmadik legfontosabb és legértékesebb rész a járadékbirtok rendszernek hazánkban való alkalmazásáról szól. Vagyis az első részben a járadékelvnek és a járadékbirtoknak elméletét fejtegeti, a másodikban a járadékbirtok rendszert és eredményeit mutatja be ott, ahol az már alkalma,

zásban van, Poroszországban, Angliában és Ausztriában; és végül a harmadik részben azt bizonyítja, hogy Magyarországon miért kellene és hogyan lehetne a járadékirtok-rendszert alkalmazni.

Vegyük sorba az egyes részeket, hogy megtudjuk érteni és méltatni tudjuk szerzőnek az utolsó részben megnyilatkozó következtetését: a járadék-irtokrendszernek hazánkban való alkalmazásának szükségességét és hasznosságát. Az első részben a szerző a járadék elv elméletét fejti ki olyan világosan és érthetően, a mit a nem szigorúan szakképzett olvasó sem a járadék-irtok tulajdonképeni megalapítója, Justus Möser, sem annak tudományos megalapítója Rodbertus-Jagetzow munkáinak anyagából kihámozni nem tud. Rodbertus szerint „a járadék-irtok abban áll, hogy a mezőgazdasági földirtok minden őt illető jogügyletnél annak tekintendő, a mi, tartós járadékforrásnak.” A mit Fellner magyarázata szerint könnyen megérthetünk. A földirtok nem tőke, a melynek értékét a kamatláb ingadozóvá és fictívvé teheti, hanem a földirtok értékének természetes alapja és annak tulajdonképeni értéke a tiszta hozadék. A földirtok értéke tehát a hozadékra való alkalmasságától kell, hogy függjön és nem egy rajta kívül eső viszonylattól, a kamatláb ingadozásától. Ez teszi állandóbbá a föld értékét. A járadék-irtok elméletének gyakorlati érvényesülése a *járadékirtok*. A járadékirtok definícióját Fellner lapunkban megjelent cikkében*) a következőképpen adja:

„A járadékirtok olyan mezőgazdasági fekvőség, a melynek tulajdonjogi megszerzése nem adásvételi ár, nem pénztőke fizetése vagy jelzálogkölcsön engedélyezése, hanem évi járadék szolgáltatása ellen történik, a mely a földirtok tiszta hozadéka alapján állapítatik meg. A járadékirtoktulajdonos nem tartozik tőkével, hanem csak évi járadékkal, úgy, hogy *ha adós marad az évi járadékkal, nem válik esedékessé a tőkeösszeg, mint a tőkejelzáloghitelnél, hanem mindig csak a járadék*, a mi az ingóságokra vezetett kielégítési végrehajtással fedezhető, biztosítható.”

Amely intézménynek célja az, hogy olyan kevésbé tehető, de szakképzett és szorgalmas földműves is szerezhessen földirtokot, a ki a megszerzendő irtok vételárát kifizetni nem tudja s a kire nézve a tőketörlesztés egy évben való elmulasztása már az egész irtok dobra jutását jelenti a tulajdonszerzés mostani formái mellett. „A járadékirtok alapításának helye van, ha a földirtokosnak nagyobb a irtoka, mint a mennyit gazdasági erejével egyszerűen megmunkálni képes és így az üzemi tőke nem áll rendelkezésére; vagy ha kültelkeit megfelelően nem értékesítheti a gazdálkodásban és azoktól szabadulni akar; vagy pedig ha belterjesebb művelés céljából szükséges, de hiányzó munkaerőket telepíteni akar; vagy végül, ha a már tulságosan eladósodott földirtokos irtokát, egészben, olyan árrban el nem adhatja, hogy ez adósságait fedezze.” És ez által igen nagy hasznára van ez az intézmény, az eladósodott közép- és nagyirtokos osztálynak. Magának a járadékirtok elvnek szükséges gyakorlati hozzátartozéka a járadékbank, a mely tőkésíti a vevő által évenként fizetendő járadékot s egy összegben adja az eladónak azt az összeget, melyre annak szüksége van adóssága törlesztése, üzemi tőkéjének gyarapítása, hasznos befektetés céljából. A vevő fizeti a banknak a járadékot, az eladó pedig a szükséges tőkéhez jut a bank révén.

A második rész első sorban is a poroszországi járadékirtokrendszerrel foglalkozik. Minden ebbe a kérdésbe vágó szakmunka, a törvényjavaslatok tárgyalásai, a bizottságok jelentései, kongresszusok jegyzőkönyvei alapos tanulmányozása és ösméréte, de nemcsak, hanem egy közgazdasági érzéktől átha-

tott nagy stílú nemzetgazda találó bírálata és praktikus tanácsai világítják meg előttünk a porosz járadékirtokok keletkezését, fejlődését, jelen állását, eredményeit, követendő előnyeit és az ő újmutatásával nálunk mellőzendő hibáit. Magában Poroszországban is a telepítésnek kettős célja volt, az egyik a közgazdasági: a közép- és kisirtok fejlesztése; a másik nemzeti, vagy mondjuk, a „Staatsraison“ szempontja, a Posen tartomány ellengyelesedésének megakadályozása német parasztok és mezőgazdasági munkásoknak tömeges odatelepítésével. Aminthogy teljesen ezek a célok kell, hogy dominálók legyenek a telepítésnek Erdélyre való alkalmazásánál is. Poroszországban ezt maga az állam eszközölte a törvényhozás által rendelkezésre bocsájtott előbb 100, majd 200 millió márka alappal. A magántelepítést is lehetővé teendő és az állami telepítés sikerét emelendő, hozták 1890-ben és 1891-ben a járadékirtokrendszer egész Poroszországra kiterjesztő törvényeket, 1896-ban pedig azt a törvényt, mely a törzsörökösödési jogot állapítja meg a járadék- és telepítési irtokoknál, elejét véve ez által a irtokoknak földarabolódását, elporlódását. Az 1891. július 7-én törvényerőre emelkedett törvény volt az, mely a járadékirtok járadékbankok útján való megváltását s ez által a telepítési akciónak nem remélt nagy árnyokban való fölkarolását tette lehetővé és magukat az állami mezőgazdasági hatóságokat bocsájtotta rendelkezésre. Szerző a legapróbb részletekig ösmerteti azután az egész járadékirtok alapítás és járadék-megváltás technikai berendezését Poroszországban. Az összeállított adatokból plasztikusan domborodnak elénk a porosz járadékirtok alapítások összeredményei az 1898. év végéig. Járadékirtok alapításra fölhasználtak 875 irtokot; a járadékirtokokká fölosztott irtokok területe 86,447 hektár; a létesített irtokok száma 7,824. A járadékirtokok nagysági tagozódása:

2 $\frac{1}{2}$ ha.-on alul	569
2 $\frac{1}{2}$ —5 hektárig	1569
5 —7 $\frac{1}{2}$ „	1519
7 $\frac{1}{2}$ —10 „	1130
10 —25 „	2337

25 h.-on felül 700 irtok van. Látnivaló tehát, hogy a tagozódás a lehető legkedvezőbb, mert 2 $\frac{1}{2}$ ha.-on alul csak 7%, 25 ha.-on fölül csak 9% van, míg a többi 84%, tehát a irtokok zöme 2 $\frac{1}{2}$ -től 25 ha.-ig terjed és átlag 11 és $\frac{1}{2}$ ha. (cca 23 k.-hold) nagyságu irtoktestekből áll. A nemzetiségi szempontból elért eredményt mutatja az, hogy a 7824 járadék-irtokosból 4976 német. A porosz járadék-irtok rendszerek határozott eredményt mutathatnak föl, dacára azoknak a hibáknak, melyekre Fellner a részletes bíráltságban rámutat s mely hibák legfőbbikének tarthatjuk, hogy az 1891. törvény a kis járadékirtokosok járadékainak megváltását s ez által mezőgazdasági munkásoknak alkalmas kis járadékirtokok alapítását gyakorlatilag kizárja.

Behatóan ösmerteti Fellner az angol és az ausztriai járadékirtok alapítási kísérleteket. Az egész második rész fényesen tanuskodik a mellett, hogy milyen munkát végzett szerző az összes külföldi források tanulmányozásával s a külföldi járadékirtokrendszerek méltatásának fejezete éles közgazdasági judiciuma mellett bizonyít.

A dolgozat legfontosabb, a tulajdonképeni célját képező harmadik fejezetről jövő számunkban szólnunk.

(Befejező közlemény következik.)

A kert trágyázása.*)

A műveltség, a haladás fejlesztik az igényeket, a fokozott igények szaporítják a kiadásokat s ebből az következik, hogy a jö-

vedelem is fokozandó. Az idő, a testi és szellemi erő minden hasonlíthatlanul jobban lesz ma már kihasználva, mint annakelőtte.

A földtől mi többet követelünk, mint nagyapáink; a szántóföldeknek is alig van pihenésük, a kerti művelés alatt álló földterületeknek éppen nincs. A lehető legkorábbi fajokat termeljük, egyrészt azért, hogy a primeure őket állítsuk asztalunkra s a piacra, másrészt azért, hogy elég korán szabaduljon fel földünk, és mi ismét más terményt tehesünk bele, így kétszer, sőt háromszor is kényszerítjük egy ugyanazon darabka földet, hogy összes táperejét átadja a terményeknek, melyeket megkövetelünk, hogy megnöveljen számunkra.

Régente a földnek volt nyugalma, e mellett kellőképen, alaposan megmunkálták és úgy a hogy meg is trágyázták.

Most nincs a földnek pihenése, a megmunkálás felületes, mert a napszám méregdrága, a munkás türelmetlenül, hanyagul dolgozik, hogy a lehető legkevesebb fáradsággal érje el a nap áldoztát s meheszen üdülni a korezmába, a trágyázást azonban ma is csak ép oly hanyagul és szakértelem nélkül csinálja a nagy általánosság, mint egykor; tehát ebben az egyben megtartottuk a régiek erkölcsseit.

Ma, midőn a tudományok oly igen megkönnyítik a kertészetet, midőn a vegytan feltárta előttünk a növényélet feltételeit, a földnek összetételét, az állati s műtrágyák lényegét, ma rablás és bűn a föld oktalan zsarolása.

Azért van a tudomány, hogy megadhasuk mindazt a földnek, mire szüksége van, fokozott igényeinket csak így elégítheti ki s hogy a földnek megadjunk mindent, mire a növényzetnek szüksége van, ezt saját jól fel-fogott érdekünk kívánja.

Csak jól munkált és kellő értelemmel trágyázott föld iránt támaszthatunk nagy igényeket és csak az nevelhet kiváló minőségű terményeket.

A kert művelésénél s trágyázásánál természetesen az első feltétel, hogy a kertművelésre szánt földterület talaját ismerjük; a földnemektől függ: mi módon fogjunk annak javításához, illetve miképp trágyázzuk, hogy céljainknak megfelelővé alakítsuk át.

A kertművelésre szánt földnek kellő kötöttségű s mégis elég könnyű televénydus összetételűnek kell lenni; de nem mindig rendelkezünk ilyenekkel és még arra is kényszerítve vagyunk nagyon gyakran, hogy a kertművelésre legkevesebb alkalmas talajon is alakítsunk kertet, részint szépeszeti, részint gazdasági szempontok kényszerítenek bennünket ezen eljárásra s így meg kell ismerkednünk az összes talaj s földnemekkel, ha a kert helyes trágyázását alaposan akarjuk tárgyalni.

Legelőször azon talajok földjét szemléljük meg, melyeken szokásos a kerteket kihalásítani, ezek rendszerint udvaraink végében s a házak körül készülnek, már ennél fogva is intenzívebben munkálhatók, mint az emberi lakóhelyektől, távol eső szántóföldek s azért igényesebb növények termeltetnek is azokban, melyek komplikáltabb trágyázási eljárást igényelnek, mint a szántóföldeken termelt gabona s takarmányfélék.

A leggyakoribb két földnem az *agyag* s *homok*-talaj. Az *agyagtalaj*: hideg, tömör, kötött földnem vízfelszívó képessége minden földnem közt a legnagyobb, de önző voltánál fogva a felvett nedvességet meg is tartja magának s nem adja át az altalajnak, ugyanyira nem, hogy gyökérmélységre sem mindig juthat ezen talajban, a kisebb mérvű csapadékoktól eredő nedvesség.

Tartós esőzések pedig elpusztítják az ily talaj növényzetét, mert víztartó voltánál fogva mocsaras jellegűt ölt, megsavanyodik, felülete megzöldül s a benne élő növényzet gyökerei elrothadnak s a növény elhal.

Nehéz, nyirkos föld ez, mely minden

*) „Erdélyi Gazda“, aug. 26-i (34. sz.) „Irtokmeg-
oszlás Erdélyben“ című cikk II. rész.

*) Pályamunka a múlt évfolyamunkban közzétett
pályázati hirdetésre.

növény fejlődését késlelteti és amennyire káros a benne élő növényzet szaporodására ha nedves, éppen olyan vést hoz rája a szárazság is.

Ha a nap elpárologtatja felszínéről a nedvességet, makacsul összehúzódik, gyilkos szeretettel öleli körül a növényt, elzárva tőle az életét napvilágot, levegőt, mely az összehúzódás folytán támadt repedéseken át sem bír a növény gyökeréhez életet elemeket juttatni. A növény elsárgul, lankad, míg végre halva borul gyilkosára.

De ha vannak is nagy hátrányai az agyagtalajnak módunkban áll azt megjavítani, mikor is nagy kamattal fizeti vissza a reáfordított költséget s fáradságot, ha okszerűen trágyáztuk ganajjal s lazító földnemekkel, azért vízfeltevő képessége nem vész el, csak csökken, tehát a nagy szárazságban megkímél bennünket a sok öntözés fáradságától, de kellőképp kezelve elveszti a megsavanyodásra való hajlamát s így egyike lesz a legjobb földnemeknek kertművelésre annál inkább is, mert a szár s fajejlődést gátolja a növényzetnél és főképen a virág s gyümölcsfejlődését mozdítja elő.

Legjobb lazító a homok, a tiszta, éles homok, ezt kell első sorban hordatnunk kellő mennyiségben, ha kertünk talaja agyagföld.

Könnyűvé teszi az agyagot a fűreszpor, moha, lomb, különösen tülevelű és puhafák lombja, ezen anyagokból compostot is készíthetünk, de ősszel felültrágyaként is alkalmazhatjuk; télen át elkorhad, elmálik ezen trágyareteg s akkor leforgatjuk gyökérmélységre.

De mindez hiába való munka volna, ha egyedüli törekvésünk csak a lazítás lenne; bár igaz, hogy a lazított agyagtalaj már az által is nyer táperezében, hogy a benne lévő ásványi s növényi alkotórészek vegyi bomlása tökéletesebben mehet végbe, ha a levegő, nap-sugár s légköri csapadékok szabad bejárását nyernek az alsóbb rétegekbe is, de az mind nem elég, televénydussá csak istállótrágyával tehetjük a rendszerint tápértékben szegény agyagtalajt.

Általában minden földet istállótrágyával alakíthatunk át legalaposabban, mert ha helyesen választjuk meg a trágyát, nemcsak táplálékot nyújtunk a növényzetnek, de némelykor lazító, hűsítő és melegítő hatásával a trágya többet használ a táplálásnál is.

Az istállótrágyák közül agyagtalajnál első sorban a lóganajt kell figyelembe vennünk, mert minden egyéb trágyanemnél hevesebb; több nitrogént tartalmaz a marhaganajnál, s ha a lovak kellőképen tápláltak, akkor phosphorsókban is bővelkedik.

Agyagtalajra soha ne alkalmazzuk a lóganajt elkorhadva, az az érett állapotban ha agyagföldű kertünk esetleg még mocsaras, lápos lerakódású talaj is, akkor egészen frissen, a hogy az istállóból kikerül használjuk fel azonnal az ilyen talajra, de azt mindig és mindennemű talajnál tartjuk szem előtt, hogy kertet oly módon nem trágyázhatunk soha, mint a szántóföldeket.

A szántóföldekben egy táblán egy fajta gazdasági növény megélhetését kell biztosítanunk; mily másképen van ez még egy kis házikertben is. A gyök és gumós növények, répafélék, káposztafélések, hüvelyesek, levélnövények, labodafélék, hagymatermők, tökfélék, csemege-növények, mint például spárga, rebarbara, articsóka, a kukorica csemege fajtái, fűszer és pótnövények, bogyárgyümölcsök s a virágok és disznövények előszámlálhatatlan fajtái, s kertben mind egy földterületből kell, hogy kivonják megélhetésük feltételeit. Néhány □ öl területre is többféle, teljesen ellentétes igényű növény szorul össze, melyek mind más és más anyagokból építik fel testüket.

Ha azt akarjuk, hogy kertünk termékei asztalunk díszére váljanak, a virágok színpompája gyönyörködtesse szemünket, illatuk lelünköt édes álomba ringassa, akkor feltét-

lenül szükséges, hogy a fejlődésükhez megkívántató tápanyagokkal ellássuk azokat, tehát mindegyike megkapja az életfeltételeinek megfelelő trágyát; hogy ezt legbiztosabban elérhessük soha sem szabad az egész kertet egyenlő módon trágyázni, minden legkisebb földterületnél tudnunk kell már ősszel mily növény alá használnunk azt, a vetésforgást is gondosan eszközöljük és positive tudatával kell annak bírni, mily növényfeleség, mely trágya — s ganaj nemet igényli.

De hogy tárgyunkra térjünk, nézzük csak tovább mivel lazítsuk s miképp növeljük táperezét az agyag talajnak.

A juh s kecske ganaj szinte nehéz és hideg talajra való, gyorsan erjed, erjedésénél sok ammoniak képződik s ez képezi hajtató erejét, hatása rövid ideig tart, tegfeljebb két évig.

Az istállótrágyák közül még a baromfi trágya az, melyet nagy haszonnal alkalmazhatunk agyag földre is, s mely minden talajt megjavít. Fölültrágyának legalkalmasabb

Hevit, hatása kitartó, ha a baromfi alá szalmával almozunk, akkor a nehéz talajt lazítja, ammoniakban, phosphorsavas sókban, szénsavas mézben és égvényekben gazdag, sőt homokot és kavicsot is bőven tartalmaz.

Könnyűvé teszik még a földet, a szétporladt fakéreg, korhadt fa, parafahulladékok, tőzegdarabok, faszénpor, szaruforgács és esontliszt.

A hamut is nagy haszonnal használhatjuk az agyag javítására, minden hamu közt, a leg-hathatósabban a bükkfa hamuját; a hamut mindig ősszel és felültrágyának használjuk, legfontosabb oldható alkotórésze a káli. A nehéz agyag, vályog s láposföldet nemcsak lazítja s táplálóbba teszi az által, hogy az ily földek káli tartalmát pótolja de azok erjedését vagyis megsavanyodását is nagyban meg-gátolja.

Ha a kert talaja vadvizes, a mi az agyagtalajnál gyakori, akkor alagsóveznünk kell, de elvezethetjük a talajvizet mesterségesen készített tavakba is, melyeket vagy kertünk színterére használunk vagy kacsá, lud tenyészítésre hasznosítunk.

(Folytatjuk.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

— **A Kolozsmonostori (Kolozsvári.) m. kir. gazdasági tanintézet 1900—1901 tanév téli felésére a beiratások október hó 1—8-ig történnek.**

Felvételi feltételek: 16 éves kor, VI. gymnasiumi, VI. reál iskolai vagy VI. polgári iskolai osztály végzése. (:a polgári iskolai bizonyítvány általános „jó“ eredményt kell, hogy tanúsítson). A kik érettségi bizonyítvánnyal bírnak és legalább egy évi gazdasági gyakorlatot tudnak bizonyítani, miniszteri engedéllyel azonnal a II.ik tanévre vehetik fel. Nagykorú férfiak, avagy főiskolák hallgatói vendég hallgatók gyanánt vehetők fel és oklevelet is kaphatnak az előirt feltételek mellett. A beiratásra személyesen kell megjelenni, a ki ebben akadályozva van, az igazgatóságához címzett levélben kell, hogy kérje a felvételt. Az iskolai bizonyítványon kívül felvételkor bemutatandó a keresztlevél és az újraoltási bizonyítvány. Október hó 8-án tul 20-ig az igazgatóságához címzett folyamodással történhetik a felvétel, ezen időn tul október 31-ig a földművelésügyi m. kir. miniszter úrhoz kell folyamodni felvételért.

Beiratáskor fizetendő díjak: tandíj 20 kor. biztosíték 10 kor. olvsókori díj 4 kor. segélyegyleti díj 1 kor., kertieszközökre 8 kor., tankönyvekre 16 kor, lecke-könyv és bélyegre 90 fill. (:Új belépők esetleg tűzoltó zubbonyra 16 kor. :) A vendég hallgatók a szabályzatban előirt látogatási díjat (: tantárgyanként 8 kor. fizetik.)

Bármely kérdésre készséggel ad felvilágosítást a tanintézet igazgatósága.

— **Állatkiállításunkról** szóló részletes ismertetésünket technikai okokból jelen számban sem közölhetjük, de jövő számunkban már majd megkezdjük közlését. Szives tümet és elnézést kérünk.

— **Gépkiallitásunkhoz.** XIII. tenyészkiállításunkkal kapcsolatban tartott gépkiallitásunk egyes csoportjait alább mutatjuk be olvasóinknak jól sikerült repro-

1. sz. Kühne Ede, Bächer Rudolf és Melichár Ferencz gépcsoportjai.

dukciókban. Az 1. sz. a kitünő magyar gépgyáros, Kühne Ede mosoni gépgyárának sokat csudált gépcsoportját, Bächer Ferencz igen jó ekéit és Melichár nagy kelendőségnek örvendett vetőgépeit mutatja be; a 2. sz. a Hofherr és Schrantz gépcsoportozatát mutatja, előtérben a trágyaszóró, répa- és szecsavágókkal, láttérben a cséplőgép, herefejtő és emelőgéppel. A 3. sz. képen Ruston Proctor gépgyáros pompás szerkezetű, Sebes és Beck cég által kiállított bensinmotor látható.

— **Gazdatisztek jubileuma.** Ilyen czimen — mint olvasóink emlékeznek — nagyon ritkán szokott tudósítás megjeleni hasábjainkon. Nem mintha a magyar föld művelésében hosszú időközön át fáradozott egyik-másik nagybecsű gazdatisztünket nem érdemesítettük volna szaklapbeli nyilvános elismerésre: de azért, mert legtöbbje hangtalanul hagyta el-suhanni maga felett negyedszázados szolgálatának évfordulóját! Hogy most egy jubileumról referálunk, oka megint csak nem abban keresendő, hogy az ünnepeket maguknak jutott volna eszükbe ezen évforduló, hanem abban a szép, ősi magyaros vonásban, hogy

abban a szűkebb társadalomban, a gazdatiszti világban, a melyben az emberek szeretik s becsülik is egymást. ezen szeretetüknek hangot is akartak adni. Elismerés illeti a felső-marosmenti s mezősegi magyar gazdatársadalmat, hogy e hó 29-én Maros-Ludason összegyűlekezve, két szerény, érdemes collegájuk 25 éves gazdatiszti működésének jubileumát megüljék. *Gönczy Mihály* gróf Wass-féle mező-záhi uradalom intézője s *Szász Ferencz*, a báró Bánffy Ernő-féle kolozsborsai uradalom intézője voltak az ünnepelek. Miután kisebb hazarészünkben e két nevet s azok személyesítőit fent és lent oly sokan ismerik, nem kevesebben is szeretik: ismerik jeles tudásuk, törhetlen szorgalmuk, önzetlen közérdekbeli munkásságuk révén, szeretik pedig híu barátságuk, lekötelező modoruk, s otthonukban mindenkor feltalálható magyaros vendégszeretetükért teljesen szívből jött, s indokolt volt a jubileumi ünnepély megtartása, már csak azért is, hogy lássa a világ, „hogy ilyen az igazi magyar gazdatiszt!” Mindkét ünnepelet sokan keresték fel szóval és írásban jó kívánataikkal, s első sorban maga az Erdélyi Gazdasági Egylet is hozzájárult az ünnepély emeléséhez egy üdvözlő irat elküldésével. Lapunknak és szerkesztőségünknek régi jóemberei lévén a jubiléumok: igaz szívünkben boldogságot s sok szerencsét kívánunk nekik, azon reményben, hogy a magyar földnek sokáig lesznek még ilyen példás előmunkásai!

— **Építkezések a kolozs-monostori gazdasági tanintézetben.** Jelen évvel új korszak indult meg az erdélyrészi gazdasági intézet életében! Nem csak ez volt kiváló fontossága, hogy az év elején ügyes birtokcserével, egytagu értékes örökbirtokot kapott az intézet, de Darányi miniszter rendelkezése folytán a nyár folyamán megindult nagyszabású építkezésekkel az intézet helyiségei is kibővítettek. — Igy első sorban a régi major területén egy 60 diákra berendezendő modern conviktus épül, ilyen formán az anyaeépület sok helyisége felszabadul, s nagyobb terük lesz a profeszoroknak laboratoriumi munkák végzésére. Ugyancsak a belső major területén lévő épületek egy része alkalmas tanári lakásokká alakíttatik át: elérvén ezzel azt a célt, hogy a tanári kar folytonos érintkezésben lesz a gondjaira bizott fiatalisággal! A gyalui országutmenti dülőben pedig egy teljesen új, modern központi major épül: figyelembe véve az erdélyi viszonyokat. Miután örömmel fejezzük ki az intézet ily nagyfokú haladásán, nem dicsérhetjük eléggé a tantesületet, s különösen annak élén álló Dr. Szentkirályi igazgatót, a ki teljes erejével buzgólkodik az intézet reformálásán.

— **Lóversenyek.** Az erdélyrészi falkavadász-társulat az idén is három nap rendezte versenyt Alsó-Zsukon és pedig az elsőt szeptember 30-án, a másodikat október 7-én s a harmadikat október 14-én. Az első napi program 5 futamot ir elő, melyekre 6, illetve 7—7 lovat nyergelnek. A csoportokat valószínűleg Wesselényi Béla báró master, és Bethlen Károly gr. helyettes falkanagy fogják vezetni. A program 2-ik pontjára, a „Mathild” akadályversenyre 9 ló bir indulási joggal, míg a 4-ik futamra előirt „Zsuki-dijra” 15 ló startolhat. A „Mathild” díjra nevezett lovak mind ismeretlenek, a mennyiben csak oly lovak voltak nevezhetők, melyek eddig nyilvános pályán még nem futottak. A többi versenyek is bizonyára a legérdekesebbek és sikerültebbek lesznek, mint azt minden évben tapasztalhatjuk. És valóban előismerés illeti a falkavadásztársulatot azért a buzgóságért, melyel a versenyeket olyan kitünő eredménnyel s hazarészünk lötenyésztesére jótékony kihatással szokta rendezni.

— **Szarvasmarha díjazás.** Temesvármegye mezőgazdasági bizottsága f. évi október 6. és 7-én *Temes-Rékason* nagyobb szabású *tejelő-versenyt, szarvasmarhadíjazást és háziipar-*

2. sz. Hofherr és Schrantz gépkiallítása.

3. sz. Sebes és Beck cég által kiállított 6 lóerejű benzín-motor és cséplőgép.

kiállítás rendez. Mindenesetre érdekes attrakciója az egész kiállításnak a tejelő-verseny, mely a tehéneknek október 5-én este történt teljes kifejtése után az október 6-án reggel, délben és este történő fejésével megy végbe. Ugy ez, mint a szarvasmarhák és háziiparcikkok megfelelő pénzdíjakkal, oklevelekkel és tejjgazdasági eszközökkel fognak jutalmaztatni.

— **Kertészeti kiállítás Pozsonyban.** A pozsonyvármegyei gazdasági egyesület október hó 3-tól 7-ig Pozsonyban a Bellevue mlató összes helyiségeiben vásárral egybekötött gyümölcs- és konyhakertészeti kiállítást rendez, melyen a József kir. herceg kistapolcsányi és Frigyes kir. herceg féltoronyi uradalma is részt vesz.

— **A kőrös lenne nagyobb arányokban való termelhetése,** illetve nagyobb birtokosok termelésébe való felvétele végett a Nmlt. m. k. földmívelésügyi miniszterium megkeresésére a m. k. kereskedelemügyi miniszterium, f. é. szeptember hó 6-án kelt 61674. sz. rendeletével utasította a m. kir. államvasutak igazgatóságát, hogy a hazai vasúti állomásokról *Szepes-Olaszi és Tany-Nemes-Ócsa* vasúti állomásokra az ottani lenbeváltó és feldolgozó telepek czimére *teljes kocsirakományban* feladásra kerülő, *sajtolt vagy sajtolatlan* állapotban szállítandó *száraz lenkőrő küldemények* után, kocsifuvarlevelenkint legalább 10000 klgr. (100 q.) súlyért való díjfizetés mellett az *I. kivételes díjszabás tételét* alkalmaztassanak s egyúttal a kassa—oderbergi vasut igazgatóságát is felhívta, hogy saját vonalaira nézve is az *I. kivételes díjszabás tételét* engedélyezze.

E díjtételek alkalmazása esetén pld. Székely Udvarhelytől Szepes-Olaszi állomásra 100 klgr. szállításaért 197 filléres díjtétel érhető el, a mely díjtétel az utóbbi állomáshoz közelebb eső állomásokról fokozatosan kevesebb.

A fentirt rendelet szövegéből következik, hogy a jövőben, 5—6 holdnál nagyobb területen már érdemes lesz a fentirt beváltótelepek számára lenkőrőt termelni.

— **A gabona-uzsora.** Érdekes ülése volt f. hó 14-én Lugoson a krassó-szörénymegyei közgazdasági bizottságnak. Az ülés fő tárgya Issekutz Aurél megyei főügyész és Sulyok Árpád megyei főügyész jelentése a gabona-uzsorások szertelen garázdálkodásáról. Ezt a két tisztviselőt ugyanis májusban a megyei közgyűlés küldte ki, hogy a hihetetlenül elszegényedett községek kérésére megvizsgálják az elszaporodott uzsora és gabona-uzsora eseteket. A betérjesztett jelentés egyenesen megdöbbentő. 212 uzsora-esetet adtak elő, melyet kevés változással egy és ugyanazon rendszer szerint követtek el. A fő-uzsorások már majdnem egész községek földjét, házát, egyéb vagyonát ragadták magukhoz tervszerű eljárásukkal. Felosztották a községeket maguk közt, egyik uzsorás a másiknak községébe be nem tette a lábát, de a magáéban tejhatalmu ur volt. Így pl. Tauber nevű Zsena és Gavosdia községeket sajátította ki magának, Hermann Zgribet és Szilváshelyt. Jellemzésül szolgáljon a szk között a következő eset: Egyik uzsorás 15 forint kölcsönt adott, kötelezte a szegény, tudatlan oláh parasztot, hogy 5 mm. búzát olcsón adjon el neki, ha annyi nem termett, 40 forintos váltót vett, törlesztésül 1 mm. búzát, mikor a váltó esedékes lett, a parasztnak pedig pénze nem volt, megújította 80 frtra és 5 hold földjét házzal együtt árverésen, hol más árvező nem volt, magához ragadta. Legmegdöbbentőbb volt Ungár uzsorás esete, a ki a szegény magyar települőkre vetette magát. Igazfalva ez a szegény község, mely azonban szövetségbe, az idén összes adósságait az egész falu terménye eladásával kifizette, — igaz, hogy semmijük sem maradt, de a dobot elkerülték. Az egyhangu határozat az lett, hogy föllírnak az igazságügyi kormányhoz, kérve az uzsora vétségének hivatalból való üldözése elrendelését; továbbá, hogy az ügyészség vegye át a további vizsgálatot, miért is az összes eseteket annak további eljárás végett kiadják. Az alispáni hivatalban a hihetetlen hosszú lista közszemlére van kitéve.

— **Arankamentes, plombozott löheremag** tisztán kapható a *Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank áruraktárának vezetőségénél,*

Kolozsvárt vasúti-állomás mellett. Minden megkeresés e czimre intézendő és pedig idejében, hogy a raktárnak legyen alkalma és ideje a kellő mennyiség kiállítására. (2.)

— **Vételre kerestetik nagyobb szükséglet kielégítésére káposzta, áfonya, gomba és mindenféle gyümölcs.** Ajánlatok „Tránsilvania“ *conservgyárhoz, Dévára* küldendők. (418.)

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozsvÁRTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olesó jelzőlog és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 $\frac{1}{2}$ SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

(412.)

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

— **A szüretelés jobb módja.** Dr. Csanády Gusztáv utmutatása szerint a szüretet száraz időben kezdjük meg. A szedők mellé felügyelő és megfelelő számú puttonos férfit állítunk. A szedők balkezükkkel a fürtöt megfogván, azt éles késsel, vagy még jobb, ha ollóval lemetszik, így a tőke nem rázódik meg s alig esik le 1—2 szőlőbogyó a földre. A lemetszett fürtöket sajtárba szedik, melyből a szőlőt puttonba átöntik, a puttonos ember azt lehordja a prэшházba, de arra is fölügyel, hogy a tőkéken nem hagytak-e el fürtöket s a földre hullott bogyókat felszedték-e? A puttonosoknak kötelessége még puttonából a szőlőt a szőlőzúzó-garatra felönteni s azt le örölni. Ez két egymásfelé forgó rovátkolt, öntött vashengerből áll, melyek közül az egyik henger egy kanyarodott rugó által közelebbi vagy távolabbi helyzetbe jöhet s célja az, hogy minden bogyót szétmorzsoljon a nélkül, hogy a szőlő magvát megsértené. Ezen két henger fölött van a motolla, mely a fürtöket, a lendkerekekkel való forgatáskor a két henger közé vezet; ezen szerkezet fölött van a garat.

Legcélszerűbb és legkényimeesebb a szőlőzúzót a sajtó mellé, vagy azzal szembe állított kádra helyezni olyképen, hogy a kádba lezúzott szőlőből, a benne levő szűrőn keresztül, a mustot egy kaucukcsővel, vagy a csappal a prés elé bemélyített kármentőbe bocsáthassuk.

Alig szükséges felemlíteni, hogy a vörösbor készítéséhez a kék szőlőt a fehértől elkülönítve kell szedni s azzal a később leírandó módon elbánni.

Gyakran előfordul, kivált esős, hűvös időjárás mellett, hogy a szőlőnek egy része éretlen maradt, más része pedig rothadásnak indul, vagy egészen penészes. Ilyenkor a szőlőválogatás igen nagy haszonnal jár.

— **A takarmányozás és a tej zsirtartalma közti viszony.** Az ithacai Iornell University kísérleti állomása jelentést adott ki arról a sokat vitatott kérdéstről, hogy a tehen takarmányozása és a tej zsirtartalma közt milyen arány áll fenn. A jelentés szerkesztője, Leroy-Anderson 44, egymástól független kísérletet végzett abból a célból, hogy megfeleljen erre a kérdésre: A tehéneknek adott takarmány befolyásolta-e a tej százalékos zsirtartalmát?

	Igen	Nem	A zsirtartalom emelése felé hajlott
Zsir takarmányozással	4	8	1
Protein	3	20	3
Vizenyős takarmányokkal való takarmányozással	—	2	—
Melasse-präparatokkal való takarmányozással	3	—	—

— **A trágyalé felhasználása.** Gazdaságos a trágyadombot állandóan trágyalével öntözni? Melyik növényeknek használ leginkább a trágyalével való öntözés? Lehet friss trágyalevet víz hozzáadása nélkül is használni és lehet réteket télen a hóréteg daczára is trágyalével öntözni? Ezek a trágyalé használatára vonatkozó leggyakoribb kérdések, a melyekre most, mikor a bakteriologia a trágyatannál is tért hódított, annyi feleletet kaptunk, mint a hány előadója van a trágyatannak. Az a régi jó gyakorlat, hogy a trágyadombot mindennapi

öntözéssel nedvesen tartjuk és azután a jószággal lehető erősen megtapostatjuk, még nincs detronizálva, mert még mindig jó trágyaanyagot szolgáltat. Miután a trágyalé különösen sok nitrogént és kálit és kevés foszforosavat tartalmaz, használata a nagy tömegű növényeknél, legelőknél, réteken, zöldtakarmány, répa- és tengeri takarmánynál ajánlatos. A trágyalének vízzel való meghígítása már a fuvarozási költségek megkímélése céljából sem ajánlatos. Inkább engedjük használat előtt egy kevésbé erjedni. Egyébként a növényeknek friss trágyalé által való kiégése csak száraz időben, kiszáradt talajon félt. Hóra trágyalevet önteni csak akkor szabad, ha a terület egészen sík, a lefolyás tehát ki van zárva.

— **Gyümölcsbefőzés mézben.** A mézbe való befőzésnél a gyümölcsöt nem kell megfőzni. De csak egészen friss, a fáról frissen leszedett, megtörölt, kifogástalan gyümölcsöt szabad használni s a méz, melyet befőzésre használnak, mindig sötét kell legyen. Ha ez a két feltétel megvan, a gyümölcsöt üvegekbe kell önteni, rá a mézet és azután az üvegeket légmentesen el kell zárni. Azután fagyapothba és kendőkbe burkolva egymás mellé kis ládába állítsuk az üvegeket s a ládát fedővel lezárjuk. Egy-egy ládába csak egyfajta gyümölcsöt szabad tenni s ezek száraz helyre helyezendők el. A mézből a legfinomabb gyümölcs-gelée lesz s a gyümölcsök a kellő édességet nyerik.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ állattenyésztési és kiállítási szakosztályának végrehajtó-bizottsága 1900. évi október hó 15-én (hétfőn) d. u. 4 órakor rendes ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Tárgyak:

1. Mult, szept. 10-iki ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Közgyűlés tárgyaitak előkészítése.

Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ állattenyésztési és kiállítási szakosztálya 1900. évi október hó 15-én (hétfőn) d. u. 5 órakor Közgyűlést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Tárgyak:

1. Jelentés a lefolyt évi működésről.
2. A zárszámadás betérjesztése.

Mezőgazdák figyelmébe!

Elismert kitűnő hazai gyártmány!

1600 gőzcseplőkészlet üzemben!

Czim:

ELSŐ MAGYAR
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNY-TÁRSULAT
BUDAPESTEN,
KÜLSŐ VÁCZI-ÚT 7. SZÁM.

Gőzcseplőkészletek

2 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 4, 4 $\frac{1}{2}$, 6, 8, 10, 12, lóerejük.

Magánjárók (úti mozdonnyok)

Kérjük minden szakkavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Aranyezék kívánatra díjmentesen k. Idelik.

ÜZLET, FORGALOM.

Budapesti gabonatözsde.

Szeptember 27.

I. Készárúüzlet.

Buza iránt a hangulat ma lanyhán alakult. A malmok csak vontatottan vásároltak, s a prompt különösen a vagonárut elhanyagolták. Körülbelül 40.000 métermázsza forgalom mellett az árak 5 fillérrel csökkentek. Jegyez 7'95 - 7'45 k.

Rozsban mérsékelt forgalom mellett ma is csendes volt a hangulat; az árak 5 fillérrel csökkentek. 6'80 - 6'45 koronáig jegyez.

Takarmányárpában továbbra is gyenge a kínálat; a hangulat azonban kellemes és az árak tartottak 5'80 - 5'90 koronáig fizetnek.

Zabban az irányzat mérsékelt, az árak elég bő kínálat mellett változatlanok. — Minőség szerint helyben 5'20 - 5'55 koronáig jegyez.

Tengeri 6 korona 60 fillér körül jegyez.

Az árak mindenütt 50 kilogrammonként értendők.

II. Határidőüzlet.

Amerika 1/2 és magasabb jegyzése hatástalan maradt s inkább a lanyha készáru piac s a malmok tartózkodása gyakorolt befolyást. A lebonyolítások természetesen főleg a közel októberi határidőkre szorítkoznak, míg az áprilisek, ha árfolyamaik nem is emelkednek, de

inkább tartottak voltak, mert az októberi határidőket nagyobbára áprilissel helyettesítik.

Tekintettel a szeptemberi, illetve a készáru tengeri szilárdására, tnyeriben az hangulat májusra is szilárd s ára jól tartott.

Kolozsvári piac

A csütörtöki (szept. 27-iki) **hetivásáron** a következő gabona-árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsánként	K.-tól	12 00—13 60	K-ig
Rozs	"	11 20—12 00	"
Zab	"	08 40—08 80	"
kukoricza	"	11 20—11 00	"
Széna	"	4 60—05 80	"
Burgonya	"	7 80—	"

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társ szerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

Magyar Jelzálog-Hitelbank
Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4% -os és 4 1/2% -os

Záloglevélkölcsönök

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: **50 évi törlesztéssel 5 százaléknál,** nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönök földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyi ingatlanok értékére a megszavazandó kölcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet** bizalmi férfiai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségekötvények

HIRDETÉSEK.

Gyümölcs és szőlő bor készítő gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

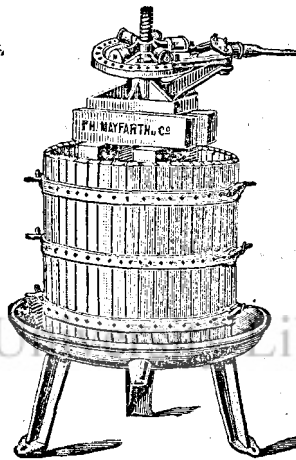
folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomóerő szabályozóval.

A munkaképesség 20%, nagyobb mint bármely más sajtónál.

Szőlő és gyümölcs zúzó

és bogyo morzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőlő és gyümölcs őrlők, Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalására, gyümölcs-vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad önműködő „Syphonia” gyümölcs és szőlővessző permetezők, gyártatnak és szállítatnak jótállás mellett a legjobb kivitelben

Mayfarth Ph. és Társa cs. kir. kizár. szabad. gazdasági gépgyárak, vasöntőde és gőzhámor. **Bécs, II. Taborstrasse 71.**

Kitüntetve 400 arany, ezüst és bronz éremmel.

Az országos mezőgazdasági egylet nagy aranyérme 1899. Szegeden.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve. Képviselek és viszontárusítók felvételnek.

(334.)

ELADÓ MENES.

Gazdaság felosztása következtében eladó:

13 drb anyakancza, 2 éves-1 éves és idei csikóval; továbbá: 1 drb tenyész igazol-

vánnyal bíró 171 cm. magas angol arabs mén.

Ugyanott eladó 200 drb 7 hónapos mangaliczasüldő

Patrubby Miklósnál Mező-Dobra u. posta Mező-Kapus. (423.)

Magasabb qualificatióval és megfelelő gyakorlattal bíró gazdasz főtiszt, igazgatói vagy

más bizalmi állást keres. Időszaki megbízásokra is reflektál.

ÁRPA ELADÁS.

A fogarasi m. kir. állami ménesbirtok igazgatósága f. évi október hó 11-én délelőtt 11 órakor tartandó zárt írásbeli ajánlati versenytárgyalás útján, 500 métermázsza árpát bocsát eladásra.

Bővebb felvilágosítást eladási feltételeket esetleg mintákat kívánatra küld a ménesbirtok igazgatósága.

Fogaras, 1900. szeptember hó.

A m. kir. áll. ménesbirtok igazgatósága.

(420.)

Szőlő eladás.

A neves visontai hegyen, melynek szőlői kitűnőek nagy szőlőbirtokos vagyok.

Ezen szőlőkben termelt kiválóan édes és kellemes ízű ez évi csemege szőlő termését ajánlom a következő árakon:

1. Fekete-fehér csemege szőlő kilója . 46 fill.
2. Fehér és piros chasselles " . 50 "
3. Kiváló csemege fajok " . 50 "
4. Muskotálók " . 54 "
5. Othelló " . 42 "

A szőlők 5-10 kítós kosarakban küldetnek. Kereskedő uraknak 100 kilón felüli egyszerre tett megrendeléseknél 8%-töli leszámítatik. — Ha többszöri megrendelés a 100 kilót meghaladja, utólag 4%-tölit téríték meg.

Ezenkívül ajánlom a létező legnemesebb dinnyéket: Sárga dinnye kilója 8 fill. Görög dinnye " 6 " továbbá Paradicsomot 8 "

Később őszibaraczkot, diót stb.

A megrendelések a pénz előleges beküldése, vagy utánvét mellett expediatnak. — Kosarak, hordók, a felszámított árban nyolcz napon belül visszavételnek.

Nagyobb megrendeléseknél még kedvezményesebb árendélyt állapítok meg. — A megrendelésnél a címet, lakást, vasuti állomást és utolsó postát pontosan kiírni kérem.

Gyöngyös, 1900. szeptember hó.

Tisztelettel
Csomor Kálmán
szőlő nagybirtokos.

(419.)

Fischer Lipsót

kemigráfiai műintézete

Budapest

Kossuth Lajos-utca 15. sz.

Klisék

mindennemű nyomtat-

vány képes illusztrált kiállítás

számára a legjutányosabb árakon vál-

latatnak és a legköltségteljesben

észittetnek el.

Vidéki megrendelések

is pontosan

észittetnek.

(415.)

1900. párisi nemzetközi kiállítás jury tag

KÜHNE E. GAZDASÁGI GÉPGYÁRA MOSONBAN.

(Blakult 1856.)

Ajánlja a jelenlegi időnyre: rostált, magtárszelelőit és konkolyválasztókat. —

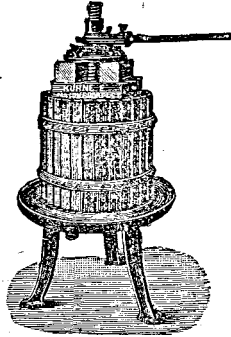
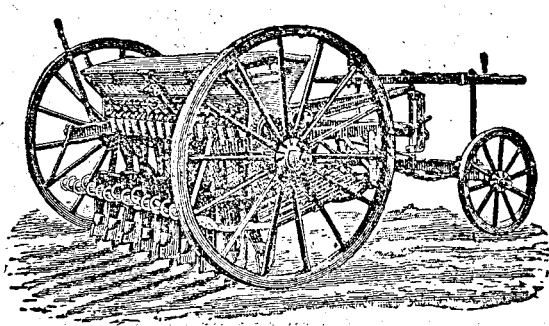
Uj! „Diadal“ rosta és Kayser-féle centrifugális gabonaosztályozó.

Hirneves „HUNGÁRIA DRILL“ merítő rendszer,
„MOSONI DRILL“ toló-vető rendszer,
sorvetőit: „JUBILEUM DRILL“ kis gazdáknak.

Legjobb Sack-rendszerü ekéit, egyes, kettős és hármas ekéit, a híres és rendkívül kedvelt Laacke-féle boronált, rétre és szántóföldre és hengereit.

A szüreti időnyre: borsajtóit különböző nagyságban és szőlőzúzót legjobban minőségben.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körut 57/a. (386.)

ANKI

tejgazdasági eszközöket
vagy gépeket venni szán-
dékozik!

tehenészetet akar be-
rendezni!

tejgazdasági telepet ki-
ván felállítani!

tejszövetkezetet óhajt
létesíteni!

az forduljon teljes bizalommal hozzánk.

Dijmentesen szolgálunk utbaigazítással, tanácssal.

Alfa-Separator

(244.)

részvénytársaság.

ezelőtt: Pfanhauser A.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 45.

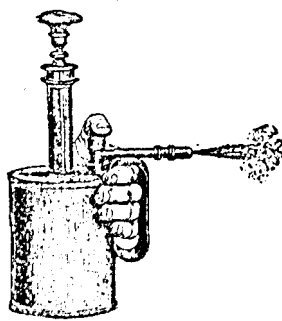
Legjobb és legolcsóbb a Conrad és Társa-féle uj szabadalmazott permetező-készülék

a szőlőmoly, valamint minden más növényi féreg és peronospora ki-pusztítására.

Ezen készülék a legkönnyebben kezelhető és a legkitűnőbb a maga nemében. Kicsiny alakja, valamint czélszerű szerkezete lehetővé teszi, a legsűrűbb lomb alatt elrejtett rovarok megsemmisítését is és pedig egy alkalmas rovarmérég használatával.

A készülék megtöltése és kezelése következőképpen történik:

A bakkéz négy ujja mellékelt rajz szerint — olyképen illeszkedik a készülék fogantyújához, hogy az egész tenyér és a hüvelykujj a tartányt tartja; most a készülék légszivattyúját lecsavarjuk és a folyadékot a nyílott nyíláson betöltjük, a tartányban egy kis tért üresen hagyva. Ezután a szivattyút ismét becsavarjuk és — két ujjal — 10–12 teljes szivattyúhúzással a levegőt a tartányban meg-

sűrítjük. Használatkor a készüléket tartó k hüvelykujjával a szelepbillentyűt tetszés szerinti időközökben lenyomjuk, miáltal a szét-szóródó folyadékot a legfinomabb permete alakjában állítjuk elő

A levegőnyomás csökkenésekor néhány teljes szivattyúhúzás ismét elegendő a készülék további működésére.

A készülék ára vörösréz lemezből 6 korona.

Növény-praeeparatum (rovarmérég) vízben szappanszerűen könnyen oldó, körülb. 6000 szőlő-virágnak elegendő, darabonként 65 fillér.

Ezen jutányos ár mindenkinek, sőt a kis szőlőbirtokosnak is lehetővé teszi, hogy több ilyen készüléket beszerozhessen.

Megrendeléseket kérjük a kiadóhivatalhoz intézni,
mely azt közvetíti. (329.)

4000 holdas bérelt birtokomba keresek egy ügyes, alkalmas, főleg erélyes **gazdatisztet**, de csakis erdélyi gazdát.

Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal nyújt

417. sz. alatt.

(417.)

Gyümölcsfák!!

dús választékban

bogyógyümölcs-cserjék, spárga-gyökér, vadszőlő, kosár- és kötő-fűzfa stb.

Legjobban és legolcsóbban kaphatók: (414.)

CASPARI FR. és TÁRSAI

kitüntetett faiskolájából Medgyesén. (Nagykükkülnő megye.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

A legjobb és legolcsóbb

FAKONSERVÁLÓ SZER

most és marad is a már 20 év óta kipróbált

Avenarius-féle szabadalmazott

CARBOLINEUM

Részletes leírások és utmutatások ingyen és bérmentve.

AVENARIUS R. Carbolineum-gyára Amstetten.

Iroda: Bécs, III./I. Hauptstrasse. (333.)

Fairbanks mérlegek a legtökéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik. Tartósság, pontosság és könnyű kezelésükkel fogva úgy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitünőbb mérlegek.

Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

célszerű és a célnak megfelelő szerkezetükkel fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tizedes mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutra való feladás költségei már befoglaltatnak — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-út 14. címzendeők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

(262.)

FAIRBANKS MÉRLEG és GÉPGYÁR részvény-társaság

BUDAPEST,

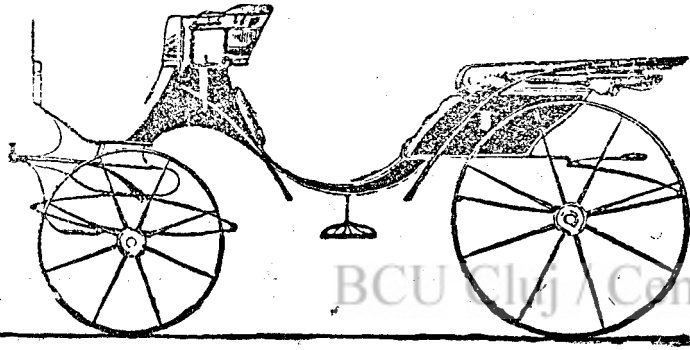
Andrassy-út 14.

Gyár: Külső Váci-út 156.

Az erdélyi kocsi gyárosok közt a legnagyobb kitüntetést nyerte jó és versenyképes munkájáért a résztvett kiállításokon.

Udvari és Társa (kocsi gyártók)

Kolozsvárt, Hidfő-utca a „Zöldfa” vendéglő mellett.

Nagy kocsi gyártó üzletünket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánljuk. Készítünk: mindenemű ruganyos fényüzési kocsikat; elvállalunk nyerges (szatler) és fényező munkákat a legjutányosabb ár mellett. (398.)

Megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölünk.

Raktárunkon mindig nagy készletet tartunk megtekintés véget s a nagyérdemű közönség rendelkezésére állunk.

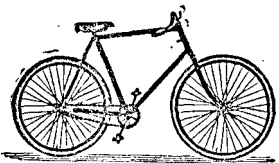
Nagybecsű pártfogását kérve

Telefonszám: 339.

tisztelettel

Udvari és Társa kocsi készítőik.

Honi saját gyártmányu varró-gépek.

ERDÉLY LEGNAGYOBB

Kerékpár és

Varró-gép

raktára.

Szakszerű kerékpár és varró-gép javító mechanikai műhely.

Bernáth Ede Sándor KOLOZSVÁR.

a magyar kir. posta- és távirat szállítója.

Raktáron tartok mindenfajta varrógépet.

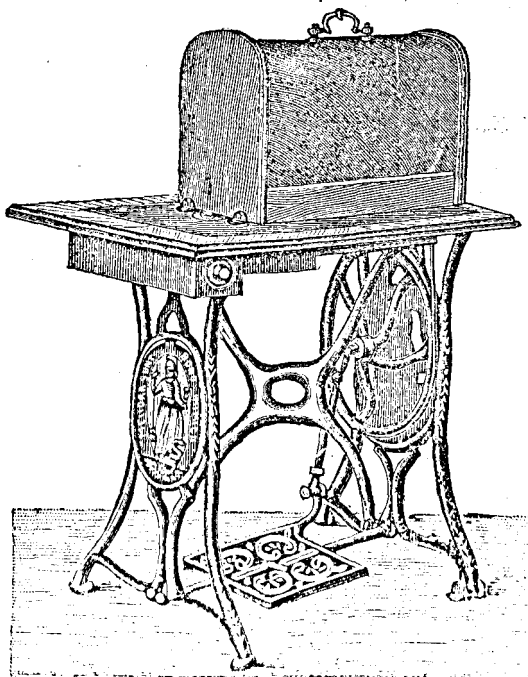
Gépeim azon alkatrészei, melyek egyáltalában hazánkban gyártatnak, mind honiak, salát nevem alatt hozom azokat forgalomba s azok jószágáért 5 évig felelek; ez idő alatt teljesen díjtalanul javítom azokat vidékről is.

Gépeimet igen előnyös havi részletfizetés mellett adom el, a régít becsérem.

Géprészek, [olajok, a legjobb tűk készletben.

KERÉKPÁROK (378.)

az összes világhírű bel- és külföldi gyártmányok.

NAGY JAVÍTÓ MŰHELY.

Vevőimet saját gépemen és nagy zárt iskolában meg is tanítom.

Sürgönczím: Bernáth gépraktár.

Telephon szám: 412.

Első alföldi legnagyobb kocsi gyártó telep.

Számos kiállításon arany éremmel kitüntetve. (371.)

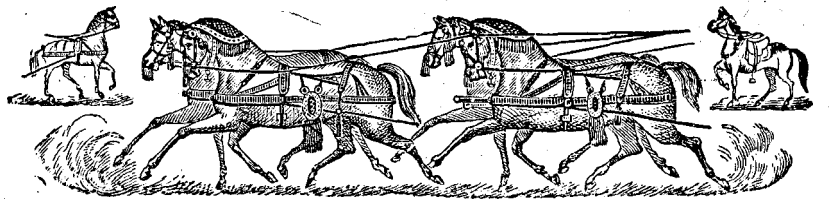
Ifj. Hodács János kocsi gyártó

Szeged, Kistisza-utca 4. szám.

Uri kocsik nagy választékban raktáron.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen, bérmentve.

Megrendelések hintók átalakítására és fényezésére pontosan teljesítettek.

BENYOVI TS ISTVÁN szijgyártó üzlete

KOLOZSVÁRT, Wesselényi Miklós-utca 16. (Angol Királynő szállodával szemben)

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

szijgyártó üzletemben

bármilyen e szakmához tartozó tárgyak és választékban, szabott és jutányos ár mellett kaphatók.

Megrendeléseket magyar, német, francia. angol minta szerint, rajz vagy fénykép után elvállalok, a legkülönlegesebb kivánalmat kielégítőleg, helyben vagy vidéken, a legpontosabban kitűnő és tartós előállításban, olcsón teljesítek; ugyszintén javításokat is.

Kiváló tisztelettel

(355.) **BENYOVI TS ISTVÁN**

szijgyártó.

Vidéki megrendeléseket, ugyszintén javításokat gyorsan, pontosan és legjutányosabb árban teljesítek.

Kwizda-féle Restitutionsfluid.

raA 1 üveg 2 korona 80 fillér.

Os. és kir. szab. mosóvíz lovak számára.

40 év óta udvari istállóiban, e nagyobb katonai és polgári istállóiban használatban, nagyobb fáradozás előtti és utáni erősítésre, rángatózásnál az idegek merevségénél stb. A lovakat az idomításnál kiváló tevékenységre képesíti. Valódi csak a fenti védjeggyel, kapható Ausztria-Magyarország összes gyógyszerüzleteiben és drogueriáiban.

Franz Joh. Kwizda os. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító, kerületi gyógyszerésznél Korneuburg, Bécs mellett. (328. I.)

Michelstädter-féle czipógyarak

(360.) Erdélyrészi legnagyobb raktára
KOLOZSVÁR, Főtér 11. sz.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani a **Jókai-utca** 4. sz. a. épületben levő

kárpitos butorraktáromat,

hol állandóan készletben tartok teljes lakberendezéseket, ugyszintén egyes butor-darabok, mint szekrények, heverő diványok, lószőr, afrik- és ruganyos-matráczo-kat, tükröket és képeket stb a legolcsóbb árak mellett. — Elvállalok mindennemű kárpitos munkát úgy helyben, mint vidéken. Átalakításokat is izlésesen és jutá-nyos árban a legújabb rajzok szerint saját műhelyemben készítek. Továbbá a legújabb szerkezetű és összecsukható ágybetéttel — divánok és fautelek s a leg-újabb tabori ágyakat sodronybetéttel, különösen becses figyelmökbe ajánlva s pártfogásukat kérve, vagyok

tisztelettel

MAYER GÉZA
 mükárpitos és butorraktáros.

(404.)

Klaszovitt György

szíj és nyereggártó
 Kolozsvárt Unió-utca

Raktár mindennemű **koosikázó** és **lovagló** szerelvényekből, **urak** és **hölgyek**, valamint a cs. és k. **tisztek** részére előírás szerint.

Minden előforduló szíj és nyereggártó és táskámunka készítés.

Használt hámok és nyergek mindig kaphatók, használt tárgyak megvétetnek vagy becsesítetnek (363.)

Téli és nyári lótakarók raktáron vagy megrendelésre.

Takarítószerek bármely színű bőrhöz kaphatók.

ELSŐ ÉRMEK, ARANY KITÜNTETÉSEK, ALLAMDIJAK stb.

A BALANCE SEPARATOR

lefőlöző-gépek hat hónap alatt kifizetik önönmagukat.

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS és SCHLICHTER

BUDAPEST, VI., ANGYALFÖLD, JÁSZ-UTCZA 7.

(292. II.)

Kézi és erőhajtású tejgazdasági telepek és szövetkezetek teljes berendezése.

Tisztelt vevőinknek hosszabb időre biztos vajpiacot biztosítunk.

Hazai Jpar

FUCHS és SCHLICHTER.
 Budapest, VI. Jász-utca 7.

Faragó-féle

Csüdsömör-kenőcs.

Biztos hatású szer, csüdsömör, flám és nyeregtörés ellen.

Faragó-féle

Verseny fluid.

Izom, izület-rándulás, valamint rokkantság esetében különönek bizonyult.

Mindkét szer, környékbeli több nagyobb uradalomnál, vala-mint kisebb gazdáknál kipróbálva;

több év óta igen jó eredménnyel használtatik.

Kapható a feltaláló és készítőnél

F A R A G Ó Ö D Ö N

gyógyerésznél (381)

Tót-Komlós Békés-megyé.

1 nagy tégly Csüdsömörkenőcs	2 korona.
1 kis " " " " " " " " " " " "	1 " "
1 üveg Versenyfluid 3 deciliter	2 " "

Elsőrangú műkiállítás. (366.)

VILÁG PANORÁMA

KOLOZSVÁR, R. k. status-palota.

Belépő díj: 20 kr. gyermekjegy: 10 kr.

Nyitva van mindennap

délelőtt 9-től, este 10 óráig.

Minden hétre új műsorozat.

Ezen a héten: Utazás Cairóból Alexandriába, Smyrnába és Maltaba.

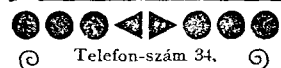
Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a Kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Belközép-u.: 11. sz. emelet.

Előre fizetendő

Levélbeli tudakozásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz levélbélyeg mellékeltek.

KIS HIRDETÉSEK.

Ezen rovatban minden 20 cm. területű hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona, mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A szöveg 50 szóig terjedhet, ezen felül még egy, vagy — szükség szerint — több ilyen 20 cm.-es terület (egymás mellett, vagy fölött) rendelendő. Tudakozásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni.

Telefon-szám 34.

Szegedi Zoltán

vaskereskedése

Wesselényi M.-u., a postaépület mellett.

Szerszám, vasalás, építkezési és iparos vasanyagok. Konyha, háztartási és gazdasági eszközök.

(362.)

„Zöldfa vendéglő”

Kolozsvárt.

A vidéki intelligencia találkozó helye.

Olcso és tiszta szobák, olcso s jó ételek s italok. Pontos kiszolgálás. Külön istálló és kocsiszin.

Tisztelettel

Manás József

(356.) vendéglős.

DROGUERIA.

BURGER FRIGYES

KOLOZSVÁR,

Főtér.

Gyógyárúk, kötszerek, betegápoláshoz szükséges mindennemű kellékek, illatszerek, pipere-cikkkek dús raktára.

(358.)

Vidéki gazdák figyelmébe!

„Orient szálloda”

kávéház és étterem

KOLOZSVÁRT, Nagy-utca.

A modern kor igényeinek megfelelően átalakított vendégszobák; naponként 85 krtól följebb.

Az ételek háziasak, olcsók, borai valódiak kiszolgálása olcso és pontos. Szíves pártfogást kér:

(352.)

a szállótulajdonos.

Csemege szőlőt,

nemesfaj sárga és zöld belü dinnyét,

veszek és eladok nagy mennyiségben.

Ajánlatok: (343.)

Szele Márton

fűszer és csemege kereskedésébe

Kolozsvárt.

BABÓS és TÁRSAI

vaskereskedése KOLOZSVÁRT, Belközép-u. 25. Telefon 351.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát mindennemű vasárúkból u. m. Gazdasági eszközök Becher és Melichar féle Sack mintájú ekék, gép felszerelések, gépolaj gépszij stb.

(351.)

Saját gyártmányu hegedűk, gordonkák, gitárok, citerák, czimbalmok, fa- és réz fuvóhangszerek, valamint azok alkatrészeinek nagy választékú raktára; továbbá német és olasz húrokat

Braun Mihály

hangszergyáros

(347.)

KOLOZSVÁR, Wesselényi Miklós-u. 18/a.

Mindennemű javítások pontosan és olcson eszközöltetnek.

Vidéki megrendelések gyorsan teljesítetnek. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

MAGYAR IPAR!!!

Az eperjesi Cserépkályhagyár fióktelepe

HIRSCHFELD KÁROLYNÁL

KOLOZSVÁRT.

Barna, bőrbarna, seladonzöld, Chamois és Majolika kályhák egyszerű és díszes kivitelben előnyös áron.

Mutatvány rajzokkal áttekintés végett készséggel szolgálok.

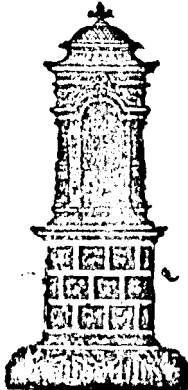
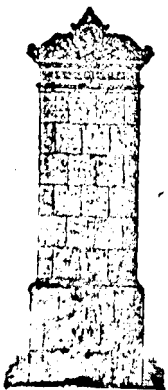
Felállítás

gyári szerelők

által

felelőség mellett.

(344.)

A legjobb minőségű zsebkések ollók, beretvák, konyha-kések, valamint

méhészeti és kerti eszközök

nagy választékban kaphatók

KÚN MÁTYÁS

készművesnél

KOLOZSVÁRT,

Belmagyar-utca 2. sz.

Javítások és korszerűzések elvállaltatnak.

Nikkelező telep.

(350.)

Van szerencsém a t. helyi és vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy épületfa és deszka raktáramat Nagy-u. 30 sz. alá helyeztem át; azon igyekezem, hogy a t. vevő közönség eddigi szíves pártfogását továbbra is kiérdemljem szolid és pontos kiszolgálással.

(354.)

Zélig Samu.

Műlakatos-, Pénzszekrény- és Takaréktűzhely-gyár (348.)

Fekete Sándor

műlakatos

Kolozsvárt,

Széchenyi-tér 20.

Ajánlja e szakokban kiváló és czinos gyártmányait.

Árjegyzékkel készséggel szolgál.

„Angol királynő”

elsőrangú

SZÁLLODA

Kolozsvárt.

Tiszta és olcso szobák, pontos és figyelmes kiszolgálás.

Valódi jó borok, italok.

Vonathoz omnibus közlekedés.

(346.) Mély tisztelettel

Sebesi Pál.

Őszi Albert

ékszerész és órász

nagy raktára

KOLOZSVÁRT,

Wesselényi M.-u. 2.

Hol minden szakba vágó javítás felvétetik.

(353.)

Biasini szálloda

Kolozsvárt.

Vidéki urak találkozó helye.

A legkényesebb izlésnek is megfelelően átalakított szobák, étterem s kávéház. — Jó és olcso ételek s italok. — Figyelmes és pontos kiszolgálás.

Valkovics Samu

(349.) tulajdonos.

Ragadós sertésbetegségek; sertésvész és sertésorbáncz

ellen legbiztosabb védőszer az Aconit és Arsenik hom. 100 gramm 30 kr. 5 kilós küldeménynél ingyen csomagolás és portó mentes.

Használati utasítással együtt (380.) kapható:

POSEVITZ GUSZTÁV
gyógyszertárban
PANKOTÁN (Arad m.)

Hazafiak!

(359.)

Üzletünknek 30 év óta megszerzett jó hírnevét továbbra is fenntartani óhajtjuk. daczára hogy az általános árfelemelés bekövetkezett, üzletünkben még a régi jutányos árban szolid kiszolgálás mellett minden kézmű, rövidárú, vásznak, czipő, kalap és gyermekjáték kapható és iparkodunk a külföldi árukat honi készítménnyel kicserélni. Nagy raktár zsebro-bőrből, különleges férfi és női kivágott gombos és magas fűzős czipő árukból.

Monogrammok és himzések a legújabb minták jutányosan előnyomattatnak.

Központi nagy áruház!

KOHN LAJOS ÉS TÁRSA

Kolozsvár, belhid-utca 24. (a m. kir. posta-palota mellett.)

Minta hentes üzlet

Lévay János

Kolozsvár (391.)

K. monostor-u. Megyeház mellett.

A n. é. közönség becses pártfogásába ajánlja minden különleges hentes árúit.

Zeiler Géza

épület és műbádogos

KOLOZSVÁRT

Mátyáskirály-utca 4. sz.

Ajánlja: saját találmányu mézpergetőt, vajködülőt és istállólámpáit.

Mindennemű bádogos munkát s javításokat jutányos áron elfogad. (392.)

Eladó Méz!

A legfinomabb erdei színmez $\frac{1}{2}$ kilogrammos üvegekben à 1 koronára, kapható az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatalánál: Kolozsvárt, Deák Ferencz- (Bel-Közép-) utca 13. szám alatt.

Vidéki megrendelések bérmentve, utánvétellel!

(375.)

Első erdélyi ablakredőny-gyár

FRIEDMANN ADOLF

KOLOZSVÁRT.

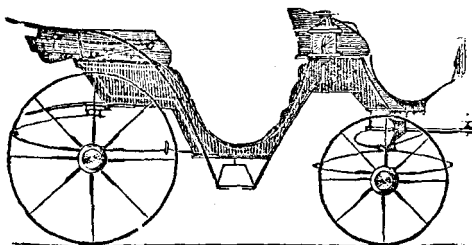
A helyben (Nadas-utca 12. szám a.) létesített ablakredőny-gyárban mindennemű szövött redőny, jalousia és görfüggöny megrendelés szerint gyorsan és pontosan készül.

Megrendelések a tulajdonos lakásán Nagymalom-utca 1a. szám alatt (Bányai ház) levő irodában is eszközölhetők.

Minták és árjegyzék kívánatra bérmentve.

(384.)

Első erdélyi ablakredőny jalousia és faszövőgyár.

Szeszák Ferencz kocsigyártó Kolozsvárt.

Elvállal mindennemű új kocsik elkészítését, valamint kocsijavításokat vagy átalakításokat. (357.)

— Gazdatiszti állást keres vagy ideiglenes munkát is elfogad igen ügyes gyakorlati gazda. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

— Kovácsnak ajánlkozik teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalmakba. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

— Egy gépész állást vagy nyári cséplést keres. Czime (336.) alatt a kiadóban.

HOTTER F. J. R. Szt.-József gyógyszertára a sz. Józsefhez Bécs. XII 2., Schönbrunnerstrasse 182.

Hotter-féle Absorbinol

1/2 palack frt 6— 1/2 palack frt 3.50.
Eltávolít mindennemű kinővést és zsiros testtapadékokat, anélkül, hogy a szőrt tönkre tenné. Etősíti a metámodott és gyenge inakat, eltávolít és tönkre tesz minden csomót az izmokon és megóv minden gyulladástól; különösen bevált epebajoknál, csülökdagasztatoknál, patabütyköknél, vastag térdnél, csomónál az inakon, vastag bokánál, dagasztatoknál, ahol ilyenek fellépnek. A térdek remegését megszünteti s meggyógyítja a zuzódásokat.

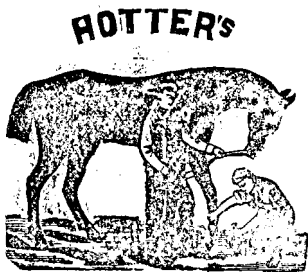
Hotter-féle Agril táppora

lovak és szarvasmarháknak,
1 csomag 80 kr.

Kitűnő potlék a takarmányhoz az állat ereje és egészségének fenntartására; minden vese-, máj-, hólyag- és idegbajnál alkalmazandó.

Hotter-féle holttetemkenőcs

1/2 tégely 2 frt. 1/2 tégely 1 frt. 20
Felülmulthatatlan holttetem eltávolítására régi bajoknál is.

állatgyógykészítményei

a jelenkor legkitűnőbbjei, melyek számos bizonylat szerint semmi más hasonló szerek által hatásukban el nem értek. Raktárak a gyógyszertárakban és drogériákban.

Főraktár: **Dr. BUDAI EMIL** városi gyógyszertárában Budapest városház-tér, **Dr. Egger Leó** és **Dr. Egger J. Nádor** gyógyszertárában Budapest, VI. Váci-körút 17. és **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában Budapest VI. Király-utca 12. (324.)

Hotter-féle Training-Fluid

1 palack frt 1.20.

Az inakat és izmokat a magas öreg korig állandó erőben és frissen fenntartja, az állatot a bedörzsölések után a legnagyobb fáradsalmakra és vontatásra képesíti. A tuleröltetés következményeinél, bénulás, szaggatás és merevedésnél meglepő sikerrel alkalmaztatik.

Hotter I. és II. sz. disznópora

1 kiló frt 1.20.

Legjobb étrendi szer a disznók étvágynak és az azzal járó emésztésnek előmozdítására; kitűnően bevált orbáncznál. A II. számú hasmenésnél alkalmazandó.

Hotter-féle kólika elleni szer

1 üveg 1 frt 50 kr.

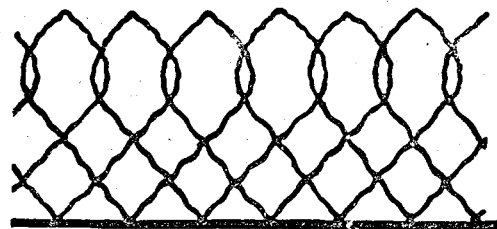
Lovaknál mindennemű kólika és hügy felakadás, szarvasmarháknál pedig pufadság ellen alkalmazandó.

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonat és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, koks, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherosták **Backer-féle** rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, **Kruppa-sodrony** szegélyzetek, aczel tuskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különböző mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátrác), sodrony-lábtörölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (339.)

Tenyészállat-árverés.

A kolozs-tordai m. kir. állami ménészgazdaság tisztavértű magyar erdélyi fajta tenyészetéből származó számfeletti, illetve kisorolt 17, darab különböző koru tehén. 14 darab három és 13 darab két éves üsző **Tordán** az állami gazdaság majorjában folyó év október hó 7-én délelőtt 10 órakor nyilvános szóbeli árverés útján készpénzfizetés ellenében eladásra bocsájtatik.

Ezen árverésre az érdeklődők Kolozsvár felől a reggel 6 óra 11 perczkor induló 502. számú gyorsvonattal; Tóvis-Kocsárd felől az 505. számú személyvonattal, Gyéresen át, reggel 7 óra 55 perczkor érkehetnek Tordára.

Az állatok pontos leírása a kolozs-tordai ménészgazdaság intézője által (Kolozspuszta, u. p. Kolozs, távirda állomás Kolozs-Kara) az érdeklődőknek megküldetik.

Budapest, 190. szeptember hó. (422.)

M. kir. Földmívelésügyi minister.

Szőlősajtolók és szőlőzuzók

bevált legjobb szerkezet, kitűnő kivitelben, kevés erőszükséglet mellett **nagy munkaképesség.**

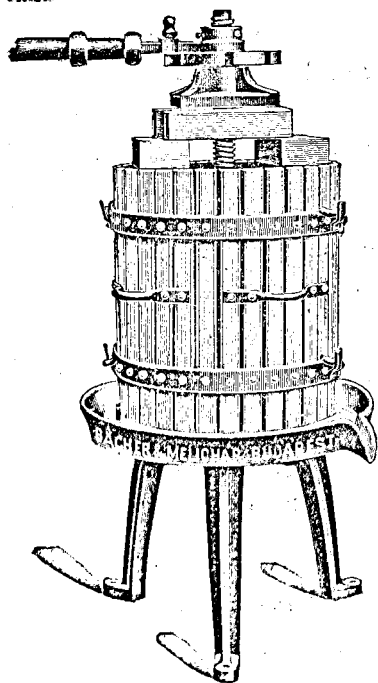
Olcsó ár és kedvező feltételek mellett ajánl

SZÜCS ZSIGMOND

BUDAPEST,

VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

GENGÁKOS

vízvezeték és csatornázási vállalat épület- és műlakatosság,

technikai műhelye

Kolozsvárt, Szentlélek-utca 4. sz.

Kitüntette a párizsi f. academia levelező tagságával ipari újításokért

diszerezzel 1892.

Sürgőnyczim: GENG.

(379.)

Telefon: 298.

Mindennemű vízvezeték és csatornázási munkálatok, fürdőberendezések, angol szagmentes ürszékek.

Magán vízvezetékek berendezése gyárak, gazdaságok stb. részére. Világítás és fűtési berendezések, épület- és műlakatos munkák, vas szerkezetek, vasrácsok, villámhárítók, villamos berendezések, telphonok, villany világítások. elektromos accumulátorok stb.

Acetylen világító készülékek, calcium karbiol.

Kitűnő minőségű slavoniai

Tölgymakkot

nemkülönb mindenféle erdészeti magot ajánl a

„Magyar magpergető gyár, Faragó (411.) Béla Zalaegerszegen.”

Minden kiállításán kitüntette, legutóbb: Párisban ezüstéremmel.

